

SIMPOSIO REPENSANDO GALIZA: AS IRMANDADES DA FALA (1916-1931)

Santiago de Compostela, Museo do Pobo Galego

17-19 de novembro de 2016

Este ano cúmprese o centenario da creación das *Irmandades da Fala* (1916-1931), primeiras organizacións do nacionalismo galego. A súa actividade política, cultural e lingüística implicou un importante punto de inflexión no devir do país en moitos ámbitos e sentou as bases da posterior consolidación de singularidades que chegarán aos nosos días. O presente Congreso pretende actualizar estudos previos e fornecer un marco de análise e debate sobre a súa significación na evolución do pensamento, das ciencias, da literatura e das artes de Galiza, así como a súa incidencia na dinámica política dun período en que as tensións nacionais e a conflitividade socio-política adquiren unha especial relevancia no seo do Estado español.

PROGRAMA

Xoves, 17 de novembro

Mañá

9 h. Entrega de documentación.

9,30 h. Acto inaugural.

10-12 h. SESIÓN I. IDEOLOXÍAS E PROGRAMAS

• Coordinador: Uxío-Breogán Diéguez

• Relator: Justo Beramendi

• Comunicaci3ns:

Ana Acuña Trabazo, *Irmandades da Fala e construcci3n ideol3xica: v3as alternativas e secretas.*

Mar3a Xos3 Agra Romero e Mariam Mariño Costales, *A Fraternidade nas Irmandades da Fala 1916-1922.*

Xes3s Blanco Echauri, *Vindicaci3n de Ram3n Vilar Ponte: Sementeira da Filosof3a Pol3tica na Galiza.*

Carme Fern3ndez P3rez-Sanjuli3n, *Polonia no horizonte das Irmandades da Fala.*

Xos3 Ram3n Quintana Garrido, *Facer do lirismo historia: o pensamento conservador de Ram3n Otero Pedrayo.*

Francisco Rodr3guez, *As Irmandades da Fala e o agrarismo.*

Olivia Rodr3guez Gonz3lez, *Irmandades e construcci3n ideol3xica: di3logo entre Ant3n Losada Di3guez e Vicente Risco.*

Francisco Sampedro, *Un div3dese en dous.*

12-12,30. Pausa

1916

PREZOS DE SUSCRICI3N
Na Cru3a, 6 mes. 40 cts.
Fora, > 50 >
Coste d'un n3mero 10 >

N3mero 1

== Redacci3n ==
e adeministraci3n:
CANT3N GRANDE
== 16, BAIXO ==

SIMPOSIO
REPENSANDO GALIZA: AS IRMANDADES DA FALA
(1916-1931)

Santiago de Compostela, Museo do Pobo Galego

17-19 de novembro de 2016

12,30-14,30 h. SESIÓN II. ORGANIZACIÓN E ACCIÓN POLÍTICA

•Coordinadora: Ana Acuña Trabazo

•Relator: Xosé Carlos Garrido Couceiro

Comunicacións:

Ramón Ermida, *40 nomes para un centenario. Militantes das Irmandades asasinados polo franquismo.*

Adela Figueroa Panisse e Araceli Herrero Figueroa, *Salvador Mosteiro: um médico ao serviço da Língua.*

Xosé Carlos Garrido Couceiro, *As eleccións do 18 na Estrada: do local ao nacional.*

Emilio Insua, *A travesía do deserto das Irmandades da Fala baixo a ditadura primorriverista (1923-1930).*

Xurxo Martínez González, *Ramón Villar Ponte. A memoria das Irmandades na posguerra.*

Carlos Nuevo Cal, *Os Vilar Ponte e a Irmandade de Viveiro.*

Xosé L. Pastoriza Rozas, *Ramiro Isla Couto: pioneiro do nacionalismo alén mar.*

Tarde

16,30-18 h. SESIÓN III. LINGUA, LITERATURA E MEDIOS DE COMUNICACIÓN

•Coordinadora: Carme Fernández Pérez-Sanjulián

•Relatora: Laura Tato,

•Comunicacións:

Francisco Fernández Rei, *O galego literario na época das Irmandades da Fala (1916-1931).*

Xosé Ramón Freixeiro Mato, *As Irmandades da Fala e Noriega Varela: dous modelos de lingua en confronto.*

Xosé Manuel Sánchez Rei, *A Gramática do idioma galego de Lugo Freire no contexto sociocultural das Irmandades da Fala.*

Laura Tato, *As Irmandades e o teatro: un proxecto de renovación.*

Henrique Rabuñal, *Comunicación política e discurso en A Nosa Terra (1916-1918)*

18-18,30h. Pausa

18,30-20 h. SESIÓN IV. ECONOMÍA E SOCIEDADE

•Coordinador: Justo Beramendi

•Relator: Manuel Roca Cendán

•Comunicacións:

Miguel Cabo, *As Irmandades perante o agrarismo: expectativas e realidades.*

Dionisio Pereira e Eliseo Fernández, *Nacionalismo e anarquismo na Galiza: encontros e desencontros entre liberación nacional, internacionalismo e revolución social.*

Manuel Roca Cendán, *O pensamento económico dos irmandiños.*

1916

PREZOS DE SUSCRIZÓN

No Cruña, o mes. 40 cts.

Fora, > 50 >

Coste d'un número 10 >

= Redacción =

e administración:

CANTÓN GRANDE

= 16, BAIXO =

1916-2016 AS IRMANDADES DA FALA

SIMPOSIO
REPENSANDO GALIZA: AS IRMANDADES DA FALA
(1916-1931)

Santiago de Compostela, Museo do Pobo Galego

17-19 de novembro de 2016

1916

PREZOS DE SUSCRIZÓN

Na Cruña, o mes. 40 cts.

Fora, > 50 >

Coste d'un número 10 >

Número 1

= Redacción =

e administración:

CANTÓN GRANDE

= 16, BAIXO =

Venres 18 de novembro

Mañá

9,30-11 h. SESIÓN V. A CUESTIÓN DE XÉNERO NAS IRMANDADES DA FALA

·Coordinadora: Carme Fernández-Pérez Sanjulián

·Relatora: Pilar García Negro

·Comunicacións:

Ana Cebreiros Iglesias, *A muller na época das Irmandades da Fala. Unha aproximación ao caso galego.*

Aurora Marco, *Arredor das irmandiñas. Mulleres e activismo feminino nas Irmandades da Fala.*

Encarna Otero Cepeda, *Irmás, mulleres e feministas, pioneiras galegas nas Irmandades da Fala.*

María Pilar García Negro, *Un dereito singular: o recoñecemento da igualdade das mulleres.*

11-11,30 h. Pausa

11,30-13,30 h. SESIÓN VI. CIENCIAS

·Coordinador: Alfonso Mato

·Relator: Xosé Manuel González Reboredo

·Comunicacións:

Francisco Calo Lourido e Teresa Soeiro, *En demanda das raíces: a arqueoloxía do noroeste peninsular nas primeiras décadas do século XX.*

Uxío-Breogán Diéguez, *As Irmandades da Fala, o ensino novo e o ámbito das Ciencias Sociais.*

Xosé A. Fraga, *As Irmandades da Fala e a incorporación do galego no mundo da cultura científica: o papel do Seminario de Estudos Galegos.*

Xosé Manuel González Reboredo, *Entre a herdanza do pasado e a renovación: a Etnografía e as Irmandades da Fala.*

Alfonso Mato, *Descubrir a terra dun: camiñando cos homes das Irmandades, de NÓS e do Seminario.*

Rubén Lois e Juan M. Trillo, *O fundamento de Galicia como territorio nacional: a labor do Seminario de Estudos Galegos e a figura de Ramón Otero Pedrayo.*

SIMPOSIO
REPENSANDO GALIZA: AS IRMANDADES DA FALA
(1916-1931)

Santiago de Compostela, Museo do Pobo Galego

17-19 de novembro de 2016

Tarde

15,30-17,30 h. SESIÓN VII. ARTES PLÁSTICAS E MÚSICA

·Coordinadora: Mercedes Rozas

·Relatora: Mª Victoria Carballo-Calero

·Comunicacións:

Pepe Barro, *As formas da patria. Castelao e Camilo Díaz na creación do universo simbólico das Irmandades da Fala.*

Carlos L. Bernárdez, *A paisaxe das Irmandades. A obra pictórica de Imeldo Corral como exemplo.*

Luis Costa Vázquez, *As Irmandades fronte á música. Dúas décadas clave na construción dun ideario estético.*

Xosé Ramón Fandiño, *Camilo Díaz Baliño, ao pé do prelo e do taller de escenografía da casa da Tumbona.*

Moncho do Orzán, *Os coros galegos no idearium das Irmandades da Fala. O caso de Cántigas da Terra.*

María Antonia Pérez, *As Irmandades da Fala e a arte.*

María Esther Rodríguez Losada, *Carlos Maside, as Irmandades da Fala e a Arte Nova.*

Miguel Anxo Seixas, *Nós para eles.*

Margarita Viso Soto, *A música nas Irmandades.*

Maribel Iglesias Baldonado, *Francisco Asorey, o escultor das Irmandades da Fala.*

17,30-18 h. Pausa

18-20 h. SESIÓN VIII. RELACIÓNS EXTERIORES

·Coordinador: Elías Torres Feijóo

·Relator: Xosé Estévez.

·Comunicacións:

Alberto Allegue Leira, *As Irmandades da Fala e a Liga Gaélica.*

Carlos Biscainho-Fernandes, *Relações teatrais das Irmandades com Portugal e com Irlanda.*

Xosé Estévez, *A revoltas coa Triple Alianza de 1923.*

Luis Martínez-Risco Daviña e Paulo Samuel, *Matrizes literárias no diálogo Galiza-Portugal no início do séc. XX: a relação/diálogo entre "Irmandades da Fala" - «Renascença Portuguesa».*

Carlos Pazos-Justo, *Impacto da proliferação galeguista no imaginário luso.*

Xavier Rodríguez Madriñán, *Entre a empatía política e a afinidade cultural: recepción e acomodamento de Irlanda no primeiro nacionalismo galego, 1916-1923.*

1916

PREZOS DE SUSCRIZÓN

Na Cruña, o mes. 40 cts.

Fora, > 50 >

Coste d'un número 10 >

Número 1

= Redacción =

e administración:

CANTÓN GRANDE

= 16, BAIXO =

1916-2016 AS IRMANDADES DA FALA

SIMPOSIO REPENSANDO GALIZA: AS IRMANDADES DA FALA (1916-1931)

Santiago de Compostela, Museo do Pobo Galego

17-19 de novembro de 2016

1916

PREZOS DE SUSCRIZIÓN

Na Cruña, o mes. 40 cts.
Fora, > 50 >
Coste d'un número 10 >

Número 1

= Redacción =
e administración:
CANTÓN GRANDE
= 16, BAIXO =

Noite, 21 h.

21h. Concerto *Tres Estampas Galegas*. Texto de Leandro Carré, música de Mauricio Farto.

Intérpretes: Alba López, María José Ladra, David González Piñeiro.

Gaiteiro: Abraham Cupeiro.

Coro Gaos. Director: Fernando López Briones

Orquestra de vento

Dirección Musical: Julio Cabo

Auditorio de Galicia, sala Ángel Brage.

Sábado, 19 de novembro

Mañá

10- 12,30. SESIÓN IX. ANÁLISE COMPARATIVA

·Moderador: Uxío-Breogán Diéguez

·Mesa redonda: Alejandro Quiroga (España), Jordi Casassas (Cataluña), Joseba Agirreazkuenaga (Euskadi) e Justo Beramendi (Galiza).

Inscripcións até o 4 de novembro en: congresoirmandades@museodopobo.gal. Matrícula gratuíta.

Comité organizador

Justo Beramendi, Uxío-Breogán Diéguez, Carmen Fernández Pérez-Sanjulián,
Pilar García Negro e Xosé Manuel González Reboredo.

Secretaría

Prudencio Viveiro Mogo.

Colaboran:

Consellería de Cultura, Educación e O.U., a través das secretarías xerais de Política Lingüística e de Cultura; Fundación Alexandre Bóveda; Fundación Antonio Fraguas; Fundación Antonio Losada Diéguez; Fundación Bautista Álvarez; Fundación Castela; Fundación Galiza Sempre; Fundación Illa Couto; Fundación Moncho Reboiras; Fundación Otero Pedrayo; Fundación Penzol; Fundación Vicente Risco e a Federación de Entidades Culturais 'Galiza Cultura'.

Organizan:

Grupo de investigación
Lingüística e Literaria Galega

Patrocina:

